SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 85/09-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosť *Ing. M. D., B.; V. Z., B.; J. F., B.; P. P., B.; J. P., B.; a J. C., B.,* zastúpených advokátom *JUDr. M. B.*, P., vo veci namietaného porušenia petičného práva podľa čl. 27 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom *Obecného zastupiteľstva obce B., ktoré neprerokovalo na svojom zasadnutí petíciu občanov obce B. za odvolanie starostu obce a nové voľby,* a vo veci namietaného porušenia základného práva účastníkov petície podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky p*ostupom Obce B. - pracovníčky obce B., ktorá v mene účastníkov petície vypisovala späťvzatie podpisov na petícii, za účasti Obce B., zastúpenej advokátom JUDr. P. M., D.,* a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť *Ing. M. D., V. Z., J. F., P. P., J. P. a J. C.* o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. apríla 2008 doručená sťažnosť *Ing. M. D., V. Z., J. F., P. P., J. P. a J. C. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie* petičného práva podľa čl. 27 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) postupom *Obecného zastupiteľstva obce B. (ďalej len „obecné zastupiteľstvo“), ktoré neprerokovalo na svojom zasadnutí petíciu občanov obce B. za odvolanie starostu obce a nové voľby* (ďalej len „petícia občanov“), a vo veci namietaného porušenia základného práva účastníkov petície podľa čl. 2 ods. 3 ústavy p*ostupom Obce B. - pracovníčky obce B., ktorá v mene účastníkov petície vypisovala späťvzatie podpisov na petícii.*

1. Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že «*... 14. 01. 2008 bola na Obecné zastupiteľstvo ... prostredníctvom petičného výboru zloženého zo sťažovateľov, predložená petícia v počte 130 občanov Obce B., čo predstavuje viac ako 30 % všetkých oprávnených voličov v obci na vypísanie nových volieb starostu obce.*

Obecné zastupiteľstvo... namiesto toho aby postupovalo podľa ust. § 13a ods. 3/ pís. a/ zák. o obecnom zriadení... ustanovilo dňa 11. 02. 2008 trojčlennú komisiu ... za účelom preskúmanie petície.

Komisia dospela k záveru, že petičné hárky neobsahujú dostatočný počet platných hlasov preto, lebo na obecný úrad bolo doručených 11 čestných prehlásení občanov, ktorí požiadali o vyškrtnutie z petičných hárkov, jedna osoba bola uvedená 2x a na petičných hárkoch sa nachádza aj 35 neplatných podpisov preto lebo nemajú uvedenú presnú adresu.

S takýmto postupom obecného zastupiteľstva sme vyslovili nesúhlas čo sme dali písomne dňa 14. 02. 2008 na Obecnom úrade v B. OZ na vedomie. ...

Podľa nášho názoru späťvzatie prejavu vôle - odvolanie podpisu na petičnom hárku nie je vôbec možné a preto postup „komisie“, ktorá vyhlásila petíciu za neplatnú je v rozpore so zákonom. ...

Na základe nášho písomného nesúhlasu zo dňa 20. 02. 2008 sme dňa 04. 03. 2008 obdržali písomnú odpoveď vypracovanú komisiou dňa 26. 02. 2008, podľa ktorej komisia zotrváva na doterajších tvrdeniach. ...

Podľa nášho názoru išlo o úmyselné porušenia zákonov preto, lebo o petícii nemohla rozhodovať komisia ale obecné zastupiteľstvo samotné. ... Ak teda Obecné zastupiteľstvo Obce B. po prevzatí petičných hárkov občanov Obce B. nepostupovalo v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o obecnom zriadení tak porušila ustanovenie § 13a ods. 3/ zákona č. 369/1990 Zb. v úplnom znení.».

Sťažovatelia ďalej uviedli, že „Obecné zastupiteľstvo Obce B. aj napriek zákonnému ustanoveniu… o petícii nerozhodovalo na zasadnutí obecného zastupiteľstva.

Takýmto bezprecedentným a hrubým spôsobom porušilo naše základné práva a slobody účastníkov petície dané prislúchajúce nám podľa ústavy.

Ako sťažovatelia máme za to, že postupom Obecného zastupiteľstva Obce B. bolo porušené naše petičné právo prislúchajúce nám podľa čl. 27 ods. 1/ a právo podľa čl. 12/ ods. 4/ Ústavy SR…

Dospeli sme zároveň k tomu názoru, že Obec B. spôsobom vymykajúcim sa bežnému spravovaniu obce, prostredníctvom pracovníčky Obce B. pani D., ktorá vypisovala listiny na späťvzatie podpisov na petičných hárkoch a dávala ich podpisovať niektorým občanom - účastníkom petície porušila právo týchto občanov zakotvené v čl. 2 ods. 3/ ústavy…

2. Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Postupom Obecného zastupiteľstva Obce B., ktoré neprerokovalo na svojom zasadnutí petíciu občanov Obce B. za odvolanie starostu obce a nové voľby, bolo porušené petičné právo sťažovateľov... na petičné právo podľa čl. 27 ods. 1 Ústavy SR.

Obecné zastupiteľstvo Obce B. je povinné v lehote do 30 dní od právoplatnosti nálezu ústavného súdu zvolať rokovanie zastupiteľstva a na ňom rozhodnúť o petícii občanov Obce B. za odvolanie starostu obce a nové voľby postupom podľa ust. § 13a ods.3/ pís. a, ods. 1/ zák. č. 369/1990 Zb. v úplnom znení.

Postupom Obce B. - pracovníčky obce B., ktorá v mene účastníkov petície vypisovala späťvzatie podpisov na petícii, bolo porušené právo účastníkov petície zakotvené v čl. 2/ods. 3/ Ústavy SR.

Obec B. je povinná zaplatiť trovy konania sťažovateľov v celkovej výške 36.668,00 Sk… do 15 dní od doručenia nálezu na účet právneho zástupcu JUDr. M. B...“

3. Z obsahu príloh predložených sťažovateľmi k sťažnosti okrem iného vyplýva, že listom z 10. marca 2008 sťažovatelia podali podnet Okresnej prokuratúre D. *„Na preskúmanie postupu Obecného zastupiteľstva Obce B. v otázke petície obyvateľov Obce B. na vypísanie nových volieb starostu obce“*, v rámci ktorého navrhli, *„aby okresná*

prokuratúra podala podľa zákona o prokuratúre protest prokurátora proti postupu Obecného zastupiteľstva Obce B. v súvislosti s rozhodovaním o petícii občanov Obce B. zo dňa 14. 01. 2008 a nariadila Obecnému zastupiteľstvu Obce B. konať o petícii občanov podľa ust. § 13a ods. 3/ zákona č. 369/1990 Z.“.

4. Na výzvu ústavného súdu prokurátorka Okresnej prokuratúry D. listom z 15. mája 2008 oznámila, že *„podnet… zástupcov petičného výboru občanov obce B., požadujúcich vyhlásenie hlasovania obyvateľov obce o odvolaní starostu obce, tunajšia prokuratúra eviduje pod číslom Pd 25/2008. Konajúci prokurátor po preskúmaní na vec sa vzťahujúceho spisového materiálu konštatoval, že postupom obce B. pri vybavovaní petície požadujúcej vyhlásenie hlasovania obyvateľov obce o odvolaní starostu obce došlo k porušeniu ustanovení zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 85/1990 Zb. o petičnom práve a preto dňa 9. 5. 2008, v zmysle § 28 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, podal obci B. upozornenie prokurátora, v ktorom navrhol prejednať toto upozornenie na najbližšom zasadnutí obecného zastupiteľstva, prijatím vhodných opatrení odstrániť zistené pochybenia a zabezpečiť, aby sa tieto pochybenia v postupe obce B. v budúcnosti nevyskytovali… “.*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovatelia domáhali. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovatelia domáhajú v petite svojej sťažnosti a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označili za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov o porušení ich základných práv podľa čl. 27 ods. 1 a čl. 2 ods. 3 ústavy. K porušeniu týchto práv malo dôjsť (pozri bod 2 časti I odôvodnenia) p*ostupom obecného zastupiteľstva, ktoré podľa názoru sťažovateľov neprerokovalo na svojom zasadnutí petíciu občanov obce B. za odvolanie starostu obce a nové voľby, čím porušilo čl. 27 ods. 1 ústavy (i). V tejto súvislosti sťažovatelia ďalej žiadali, aby ústavný súd uložil obecnému zastupiteľstvu rozhodnúť o vyhlásení hlasovania obyvateľov obce o odvolaní starostu v zmysle petície za odvolanie starostu obce a nové voľby (ii). V neposlednom rade sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd vyslovil, že postupom pracovníčky obce B., ktorá v mene účastníkov petície vypisovala späťvzatie podpisov na petícii, došlo k porušeniu čl. 2 ods. 3 ústavy (iii).*

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľov dospel k záveru, že sťažnosť je potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa § 7 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci. Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon.

Podľa § 244 OSP v správnom súdnictve preskúmavajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (ods. 1). V správnom súdnictve preskúmavajú súdy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (ods. 2). Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť (ods. 3).

V zmysle § 247 ods. 1 OSP sa postupuje podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti tohto zákona v prípadoch, v ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 250t OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis (ods. 1). Prokurátor môže podať návrh podľa odseku 1, ak orgán verejnej správy je v konaní nečinný aj po

upozornení prokurátorom (ods. 2). Na konanie podľa tejto hlavy sa použijú ustanovenia prvej a druhej hlavy tejto časti primerane, ak v tejto hlave nie je ustanovené inak (ods. 8).

Podľa § 250v ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa § 20 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy v rozsahu ustanovenom týmto zákonom (ods. 1). Orgánmi verejnej správy sa na účely tohto zákona rozumejú
a) orgány štátnej správy,
b) orgány územnej samosprávy (ods. 2).

Podľa § 21 ods. 2 zákona o prokuratúre právnymi prostriedkami, ktorými prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy, sú:
a) protest prokurátora,
b) upozornenie prokurátora,
c) návrh na začatie konania pred súdom podľa osobitného zákona.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor je oprávnený podať orgánu verejnej správy upozornenie na účel odstránenia porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, ku ktorému došlo v postupe orgánu verejnej správy pri vydávaní opatrenia alebo rozhodnutia alebo jeho nečinnosťou.

Z citovaných právnych noriem vyplýva, že vo veci sťažovateľov, v ktorej bolo 9. mája 2008 na ich žiadosť vydané prokurátorské upozornenie (o porušení zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

a zákona č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov a potrebe prijatia vhodných opatrení na odstránenie zistených pochybení v postupe Obce B., pozri bod 4 I. časti odôvodnenia), je daná právomoc všeobecného súdu v správnom súdnictve posúdiť prípadnú nečinnosť sťažovateľmi označeného porušovateľa. Túto právomoc správneho súdnictva nemožno nahradiť konaním pred ústavným súdom.

Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú fyzickú osobu alebo právnickú osobu namietajúcu porušenie svojho základného práva. Preto každý musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu.

Vychádzajúc z týchto právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľmi ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľov nie je daná jeho právomoc (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), a preto sťažnosť pre nedostatok právomoci odmietol (m. m. III. ÚS 59/04 a IV. ÚS 49/04).

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími požiadavkami sťažovateľov.

V súvislosti s požiadavkou Obce B. na priznanie náhrady trov konania ústavný súd vychádzal v okolnostiach danej veci z ustanovenia § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2009